

POJEDNAĆ (86) *vb pf*

Wszystkie samogłoski jasne.

inf pojednać (16). ◇ *fut 1 sg* pojednâm (1). ◇ *2 sg* pojednâsz (1). ◇ *3 sg* pojednâ (4). ◇ *praet 2 sg m* -ś pojednâł (2). ◇ *3 sg m* pojednâł (31). *f* pojednała (2). *n* pojednało (1). ◇ *3 pl m pers* pojednali (4). ◇ *imp 2 sg* pojednâj (2). ◇ *con 1 sg m* bych pojednâł (1). ◇ *2 sg m* byś pojednâł (2). ◇ *3 sg m* by pojednâł (12). ◇ *3 pl m pers* by pojednali (2). *m an* by pojednali [*cum N sb: gołębie*] (1). ◇ *con praet 3 sg m* by był pojednâł (1). ◇ *impers praet* pojednano (1). ◇ *part praet act* pojednâwszy (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.

1. *Doprowadzić skłóconych, wrogich lub niechętnych sobie do zgody; przywrócić pokój; reconciliare Vulg, PolAnt; componere a. conciliare pacem, in (veterem) gratiam reducere a. restinere Mącz, Cn; ponere in gratiam Mącz; componere, conciliare, concordiam confirmare a. conglutinare a. constituere, ad concordiam adducere, in pristinam concordiam reducere, coniungere, in gratiam reconciliare a. redigere, pacificare Cn (80)*: In gratiam restituere, Ku łálce wrócić/ ziednâć/ pojednać. *Mącz* 414a, 96d, 310b; częłto fię do nog ludzi dofyć v świátá podłych/ [...] pomiátá: próżąc áby gniew brátu odpuścili/ á w miłości żyli. á zâwždy vprosił y pojednâł. *SkarŻyw* 292.

pojednać kogo (11): Conciliare pacem inter aliquos, Poyednâć kogo. *Mącz* 285b. *Cf pojednać kogo z kim.*

pojednać kogo (pl) (27): Iáłtrząbowie [...] Zâwždy się z sobą bijáli/ [...] Gołębie gdy to widzieli/ [...] Swe połły do nich połáli/ A zaby ie pojednali. *BierEz* S2v; *RejFig* Bb6v; [*Innocencyjus V*] Ítárał fie o to iákoby był pojednâł miáltá ktore s sobą walczyły/ to iest/ Genuenfes z Wenety/ Florentyny s Seneńłkami *BielKron* 184v; Miedzy ktorými [*zwaśnionymi królami*] roział iednânie do czâfu Vrban piąty Papież/ przes Ianá połlá íwego [...]/ ktory ie pojednâł. *BielKron* 375, 189, 190, 210v, 215v, 310v (16); *SkarJedn* 60; *SkarŻyw* 299; W śmiech potem oná rozmowá połzłá/ á ofoby pojednâno. *GórnRozm* E4v; *ActReg* 183; którzy ácz wprowadzie częłto w niezgodzie z sobą byli/ tá iednâk przyczyná/ y to ípólné wízech niebefpieczenstwo/ ták ie pojednâło/ że [...] *OrzJan* 110, 33. *Cf pojednać kogo przez kogo; Zwroty.*

pojednać kogo przez kogo (1): ábyś wálzá K:M. Książętá Niemieckie przez połły íwé/ ludzi godné/ wâżné y wymowné pogodził y pojednâł. *OrzJan* 129.

pojednać kogo z kim (10): Bo téłz i ten gdy go żnim [*z jego nieprzyjacielem*] kto chce prawie Chrzescianłkie pojednać/ tak mowi/ Rádci bych iá był knięmu dobryi woléi/ ale niemogę *MurzHist* K3v; *KrowObr* 164v; Tegoż roku Papież Páweł trzeci/ Ítárał fie oto/ iákoby Cefárzá pojednâł z Krolem Fráncułkim *BielKron* 216v, 182v, 237, 429v; *Mącz* 148d; Tyburtyny ktore był Cefarz o ich wyłtępek obległ/ z oblężenia wybáwił/ y z Cefarzem pojednâł. *SkarŻyw* 573, 88, 573 *marg.*

W przeciwstawieniu: »poswarzyć się ... pojednać [kogo]« (1): Dwa fię Arcybifkupow połwarzą/ ieden ie Patryárchá pojedna. *SkarJedn* 60.

W charakterystycznych połączeniach: pojednać prawie chrześcijańskie, rychło; pojednać cesarza, krola (krole) (2), książę(ta) (3), miasta, osoby; pojednać przez połły; pojednać z cesarzem (3), z krole (2), z matką.

Zwroty: »[kogo (pl)] niezgodne pojednać« (1): [Sergius IV] krole y kfiązétá niezgodne poiednał *BielKron* 176.

»strony pojednać« (1): Honorarius arbiter, Oberman/ [...] którego teź sędzia na co wyładza áby ftrony poyednął. *Mącz* 157c.

Szeregi: »pogodzić (a. zgodzić) i pojednać« (2): Cefarz mowił: ále ia was zgodzić y poiednać chcę [...]. Powiedzieli mu: iefli nas zgodzić chcefz: czemu iedney ftronie pomagafz [...]? Nie czyni tego iednacž *SkarŻyw* 299; *OrzJan* 129.

»rozjąć a pojednać« (1): Potym niektore miáftá zwłafzczá Argentiná/ rozięli miedzy imi/ á potym poiednáli *BielKron* 206.

a. *O Chrystusie (i analogicznie o świętych): pogodzić ponownie Boga z człowiekiem, sprawić, że Bóg przywróci człowieka do łask [kogo] (37) :*

pojednać przez co (6): Y was ktorzyście niekiedy byli oddaleni y nieprzyiaciele vmyfłem/ w złośliwych vczynkách: teraz teź poiednał w cieie człowieceńftwá fwego przez śmierć *WujNT Col* 1/22. *Cf* »z Bogiem pojednać«.

pojednać czym (2): *RejPos* 121v; Niechże Pánie [...] z dobrego fię sumnienia wefełę/ czuiąc on pokoy ktorymes mię z Oycem twoim poiednać raczył. *SkarKaz* 209b.

pojednać z kim (29): Profimy cię dobry Panie/ y dobra Pani/ kthofz nas poiedna s Synem gdy będzie nieprzyacielem mátká *KrowObr* 164v. *Cf Zwroty.*

W charakterystycznych połączeniach: pojednać wiecznie; pojednać świat (3), wierne, wierzące, wszystko; pojednać przez Jezusa (Chrystusa) (5), przez krew (rozlanie krwi) [Chrystusa] (2), przez krzyż (3), pokojem, przez srogą mękę, przez Syna, przez śmierć, świętymi ranami; pojednać z Synem.

Zwroty: »z Bogiem, z Bogiem Ojcem, z Ojcem pojednać« [w tym: przez co (5)] = *reconciliare Deo Vulg* [szyk zmienny] (9:9:6): iefli nas Stżepan Święty może z Bogiem poiednać? *KrowObr* 218, 59, 125, 139v, 154v, 155v (12); *Leop Eph* 2/16; iáko vmierzył on błogofławiony gniew/ á poiednał nas z Bogiem Oyczem fwoim/ przez rozlanie krwi fwoiey/ á przez frogą mękę fwoię *RejPos* 152v, 116v, 121v; *KuczbKat* 25, 275; *CzechRozm* 78v, 216, 221; *ArtKanc* 14v; *WujNT Eph* 2/16; *SkarKaz* 209b.

»sobie, z sobą, ku sobie pojednać« [w tym: przez kogo (2)] = *reconciliare sibi(psi) PolAnt, Vulg; reconciliare in ipsum Vulg* (6:4:1): A wżytki rzeczy fą z Bogá kthory nas fobie poiednał przez Iezufá Kryftufá/ y dał nam poľugowanie ziednánia. *BibRadz* 2.Cor 5/18; *GrzegRóżn* L3; Ponieważ ták fie fpodobáło Bogu/ przez Iezufá z fobą poiednać y zbáwić wierzące *CzechRozm* 97, 11v, 90v, 221v, 222, 312, 315; *WujNT* 2.Cor 5/17[18], *Col* 1/20.

2. *Zażegnać, załagodzić, uśmierzyć coś; sedare Mącz, Cn; reconciliare Modrz; componere, dirimentare, dirimere, dissipare a. tollere discordiam Cn [co] (5) :* ten dochod ma być ná poľpolitą rzecz obrocon/ to yefli fie ftánie/ tedy w Niemcech poiedna wyele obrażenia *BielKron* 199, 194, 212v; áni gránic żadnych ftánowić/ áni przyiáźni iákokolwiek náruřzoney poiednać vmiećie/ okrom gwaľtu/ á fzyrmirřkiego nacźynia. *ModrzBaz* 141.

Zwrot: »rozności pojednać« (1): *Controversiam sedare, Rozności czyye poyednać/ porównać. Mącz* 380d.

3. Złączyć w sobie, mieć równocześnie dwie cechy [co] (1) : Tákże y thy gdy to dwoie ćwiczenie poiednałz/ y ono łtáre łwoie cudzoziemłkie/ y to teraz nowo nábyte/ síłá będziefz miał naprzod. *RejZwierc 26.*

Synonimy: 1. pogodzić, zgodzić; 2. porównać, upokoić, uśmierzyć; 3. złączyć.

Formacje współrdzenne cf JEDNAĆ.

*Cf **POJEDNAN, POJEDNANIE***

ZCh